

ЛИТЕРАТУРА:

1. Про схвалення Концепції Державної програми «Репродуктивне здоров'я нації на 2006–2015 роки» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2006 р. № 244-р // Офіційний вісник України. – 2006. – № 18. – Ст. 1352.
2. Ватрас В.А. Суб'єктний склад правовідносин щодо імплантації ембріона дитини жінці із генетичного матеріалу подружжя / В.А. Ватрас // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 4. – С. 72–75.
3. Аблятіпова Н.А. Проблеми сурогатного материнства в Україні / Н.А. Аблятіпова // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 51. – С. 167-173.
4. Сімейний кодекс України : наук.-практ. комент. / За заг ред. І.В. Жилінкової. – Харків : Ксилон, 2008. – 855 с.

Пліс Вікторія Ігорівна

*студентка 3-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Токарева В.О.*

СУТНІСТЬ ФАКТОРИНГУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Інститут факторингу, який відомий в національній правовій системі формувався під впливом міжнародної практики, результатом і узагальненням якої на сьогодні є Конвенція УНІДРУА з міжнародних факторних операцій прийнята в Оттаві 1988 року [1].

Щодо історії розвитку договору факторингу, то в літературі існує точка зору, що незважаючи, що цей договір не був законодавчо врегульований до останнього часу в Україні він має довгу історію. Ряд вчених вказують на те, що ще в Месопатомії в III тисячолітті до нашої ери існували стосунки, які були схожі на сучасний вид фінансування, який в Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) визначений, як факторинг. Проте з історичним розвитком цей інститут набував нових рис, і його виникнення в такому вигляді, як відомо нам відносять до XVIII ст. і пов'язують з торговельною практикою американських колоній Англії.

В Україні під договором факторингу визначається фінансування під поступку прав грошової вимоги. Коли фактор, який є однією зі сторін даного договору передає або зобов'язується передати кошти в розпорядження клієнту,

другій стороні договору за плату. Клієнт в свою чергу, уступає або зобов'язується уступити своє право грошової вимоги до третьої особи, яка є боржником, фактору. За договором факторингу клієнт відступає свою грошову вимогу до боржника, щоб забезпечити виконання зобов'язання клієнта по відношенню до фактора.

Законом України «Про банки та банківську діяльність» факторинг визначається як банківська операція, що передбачає банком права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, де банк бере на себе ризик виконання таких вимог і приймання даних платежів [2].

Господарським кодексом України факторинг визначається як придбання банком права вимоги у грошовій формі щодо поставки товарів або надання послуг з прийняттям ризику виконання такої вимоги і прийом платежів. Це банківська операція, яка проводиться на договірних засадах і комісійних умовах [3].

Відповідно до ст. 1079 ЦК України, сторонами у договорі факторингу є фактор та клієнт. Важливо, що згідно з ЦК України клієнтом у договорі факторингу може бути фізична чи юридична особа, яка є СПД. А фактором може бути банк чи інша фінансова установа, яка відповідно до закону має право надавати фінансові послуги, до складу яких віднесено факторингові операції. Згідно з ч. 1 ст. 1078 ЦК України, предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникнення у майбутньому (майбутня вимога). Факторинг може бути дуже вигідною операцією для підприємства, тому що він дає можливість досить швидко поповнити обігові кошти, а також позбутися заборгованості контрагентів.

Виникла наукова дискусія щодо юридичної природи договору факторингу, пов'язана зі складністю його походження. Дискусія точиться щодо віднесення даного договору до категорії договорів з наданням послуг чи до проявів договорів купівлі-продажу, відповідно до яких здійснюється купівля-продаж майнового права (права грошової вимоги). Існує точка зору, яка відносить даний договір до змішаного, тобто такого, який поєднує у собі різні елементи, які властиві різним договорам, у даному випадку договору кредиту і цесії. Можна зробити висновок, що кредитом у договорі факторингу є кошти надані однією особою за відчуження на її користь грошової вимоги, водночас інша являється лише особливим засобом повернення цього кредиту.

Цікавим є той факт, що у країнах, в яких розвинута ринкова економіка, факторингові компанії, тобто банки та інші спеціалізовані установи, у стосунках зі своїми клієнтами, які мають права грошових вимог до третіх осіб, зазвичай не обмежують своїх стосунків з моментним актом фінансування права майнової або грошової вимоги. Досить часто застосовується така практика, при якій в них

виникають довоготривалі договірні відносини, коли у клієнта скуповується не одне, а велика кількість прав грошових вимог, які наявні у цього клієнта, з наданням йому різноманітних фінансових послуг, які обслуговують ці вимоги. Тобто, можна зробити висновок, що предмет та зміст договору факторингу значною мірою впливає на його сутність [3].

Варто зазначити, що факторинг є одним з видів підприємницької діяльності, одною з головних цілей, якої є отримання прибутку, тобто логічним наслідком є те, що сутність договору факторингу носить відплатний характер. Фактор за гроші набуває майнове право, яке належить контрагенту, тобто право вимоги певної грошової суми, а фактор, отримуючи право грошової вимоги, передає своєму клієнту визначену в договорі суму коштів [4].

Допущення або недопущення наступного відступлення фактором права грошової вимоги третій особі може бути умовою, яка зазначається безпосередньо в договорі факторингу. Якщо така умова буде передбаченою, то застосовуються аналогічні правила, як і до договору факторингу.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок про ефективності та вигідності залучення факторингу, як фінансової операції, для підприємств. Який може слугувати гарантією повної погашеності наявної заборгованості. Проте, в Україні значним недоліком, який обмежує використання факторингу є відсутність належного досвіду підприємств, які бажають скористатися цією послугою. Ці підприємства не в змозі врахувати власні можливості, що значно знижує ефективність факторингу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_210
2. Глівінська Д.А. Факторинг: переваги та недоліки / Д. А. Глівінська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com>
3. Кондзелка М. Факторинг: облік і правове регулювання / М. Кондзелка // Дебет. – Кредит. – 2012. – № 49. – С. 38-45.
4. Фаринович І.В. Вплив факторингу на фінансові результати діяльності підприємств / І.В. Фаринович // Економічний простір. – 2008. – № 12/2. – С. 13-21.